

SAVJET RTCG

Ombudsman RTCG

Podgorica, 14. 12. 2023.

SAVJETU RADIO I TELEVIZIJE CRNE GORE

Izveštaj Ombudsmana za period septembar – decembar 2023. godine

U periodu od septembra do sredine decembra tekuće godine, na adresu ombudsmana upućeno je osam prigovora.

Zapisnik broj 9/2023 – usvojen

Prigovor od 13. 09. 2023. koji je dostavio **Centar za građansko obrazovanje**, za tekst na Portalu RTCG, objavljen 11. 09. 2023. godine, *Pola vijeka od kobne nesreće na Maganiku*.

U prigovoru se navodi da tekst sadrži niz netačnih informacija, pa na taj način uskraćuje javnost za važne činjenice o tom događaju, dok dokumentarac *Maganik 911*, koji je iste večeri prikazan na RTCG ukazuje na niz drugačijih činjenica i potpuniji pogled u odnosu na tekst na portalu, kao i da, imajući u vidu da se radi o jednoj od najvećih nesreća u crnogorskoj istoriji, nema sumnje da netačno, a onda i nepotpuno izvještavanje o ovoj nesreći ne doprinosi izgradnji povjerenja u RTCG.

Uredništvo je smatralo prigovor neosnovanim, jer se tekst koji je objavljen bazirao na ranijem izvještavanju Portala RTCG, za koji, kako su odgovorili, nije bilo ispravki navoda, pa su postupali sa uvjerenjem da su postojeće informacije tačne.

Na osnovu dostupnih podataka dobijenih od jednog od urednika emisije *Maganik 911*, Siniše Adamovića, sama priprema emisije trajala je više od pola godine. Pisani izvori koji su za emisiju korišteni su izvještaji glavnog istražitelja koji je istraživao i zaključio cio slučaj, arhiva RTCG sa izjavama svjedoka koji su se prvi našli na mjestu nesreće, kao i izjave novinara Bata Kokolja koji je o njoj izvještavao, tekstovi koje je u tom periodu objavio dnevni list Pobjeda, knjiga *Kad motori utihnu*, Zlatka Vraneša, tekstovi i izjave Vukosava Balevića, istražitelja vazduhoplovnih nesreća na teritoriji bivše SFRJ. Takođe, izjave svjedoka, kćerke pilota Maglića, pilota koji je posljednji prizemljio avion. Pola godine se tragalo za audio zapisom između

kontrolnog tornja i pilota, međutim, budući da je od nesreće do realizacije dokumentarca prošlo puno vremena, pa su se u tom periodu desile geopolitičke promjene, došlo se samo do transkripta iz sudskih spisa, sa preciznim vremenom kada se sve dešavalo. Osim pomenutog, korištene su i izjave svjedoka koji su se nalazili na katunu u trenutku nesreće, spasioци koji su prvi stigli na mjesto nesreće, patolog koji je obavio obdukciju stradalih, itd...

Dakle, emisija Maganik 911 je kredibilan izvor informacija koje je novinar Portala RTCG mogao da koristi za tekst. Međutim, u nepotpisanom tekstu nijesu tačno navedene sve činjenice, čime je prekršen **član 4** Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG (tačnost, provjeravanje činjenica i kredibilitet), kao i Načelo 1 Etičkog kodeksa Novinara Crne Gore.

Zapisnik broj 10/2023 – odbijen

Prigovor **Media Centra** od 23. 10. 2023. Povod za dostavljanje prigovora je neobjavljivanje informacije u Dnevniku 21. 10. 2023. godine, smatrajući da je došlo do kršenja profesionalnih principa i standarda RTCG neobjavljivanjem informacija o rezoluciji EU parlamenta o Crnoj Gori, koja sadrži ocjenu i kritiku u vezi sa ponovnim izborom Borisa Raonića, nakon donošenja pravosnažne presude Višeg suda.

U odgovoru uredništva pisalo je da je odlaganje popisa u Crnoj Gori bio ključna tema sjednice u Strazburu i da je Javni servis, kao i svi ostali elektronski i pisani mediji, informisao o tome, kao i da niko nije objavio detalje izvještaja o kojima se govori u prigovoru, već je informacija potekla sa društvene mreže X (Twitter), a ne sa zvaničnih adresa u Briselu.

U zaključku piše da radio Televizija Crne Gore samostalno proizvodi, uređuje i emituje programe nezavisno od političkih, ekonomskih i drugih centara moći. (Član 2 Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG)

Saglasna sam da su teme koje se tiču rada RTCG uvijek interesantne za javnost, ipak, stvar je procjene uredništva što će se i na koji način emitovati u informativnim emisijama, što je svakako u skladu sa Pravilnikom o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, posebno imajući u vidu da je informacija koja se pominje u prigovoru objavljena kao stav gospodina Tonina Picule na Twitteru, odnosno društvenoj mreži X, a ne kao zvanični zaključak Evropskog parlamenta.

Povodom ovog zaključka Media centar je objavio saopštenje na portalima, smatrajući me saučesnikom u prikrivanju informacija od javnosti, te iz tog razloga imam potrebu da dodam da sam sve dosadašnje zaključke donijela savjesno i u skladu sa normativnim aktima koje sam obavezna da poštujem i primjenjujem, kao i

detaljnomo provjerom činjenica. Napominjem da se prigovori uvijek odnose na konkretan datum i emisiju, te ih tako i tretiram.

Zapisnik broj 11/2023 – odbijen

Prigovor od 10. 11. 2023. na Dnevnik 2 od 8.11. 2023. godine, koji je dostavio **Centar za građansko obrazovanje**.

Potpisnik prigovora smatra da novinarka u prilogu nije ni u jednoj rečenici pomenula, niti parafrazirala dio izvještaja evropske komisije u odnosu na RTCG koji konstatuje da RTCG nije ispoštovao pravosnažnu sudsku presudu kada je riječ o izboru generalnog direktora RTCG, kao i da je to ignorisano u kompletnoj centralnoj emisiji RTCG. CGO ne ulazi u to da li se radi o cenzuri ili autocenzuri, ali da je nesumnjivo riječ o prikrivanju informacija od javnog značaja.

Uredništvo Dnevnika je odgovorilo da su u emitovanom prilogu istaknuti svi značajni elementi koji se navode u Izvještaju, a koje su predstavili evropski zvaničnici. Ni na događaju u EP, ni u Podgorici niko nije ni jednom riječju spomenuo dio izvještaja koji se navodio u prigovoru. Dodali su da u prilog tome da Javni servis nije sakrio ništa govori činjenica da se ni centralnim emisijama ostalih televizija nije moglo čuti ništa na što se ukazuje u prigovoru.

Napominjem da se u Ključnim nalazima izvještaja o Crnoj Gori za 2023. ([Ključni nalazi Izvještaja o Crnoj Gori za 2023. godinu | EEAS \(europa.eu\)](#)), objavljenim 8. 11. 2023. godine, u dijelu koji se odnosi na medijsko okruženje navodi: „Crna Gora ima pluralističko i raznoliko medijsko okruženje i ima određeni nivo pripremljenosti u oblasti **slobode izražavanja**. Ukupno, postignut je ograničen napredak. Generalno, vlasti su obezbijedile brz i efikasan odgovor organa za provođenje zakona i institucija na nove slučajeve nasilja nad novinarima. Međutim, nije bilo djelotvornog sudskog odgovora na stare slučajeve. Vlada je uključila civilno društvo i medijske aktere u izradu nacрта novog medijskog zakonodavstva, ali nije uspjela da finalizuje zakonske predloge i predstavi ih Skupštini. Vlasti treba da pojačaju napore da se djelotvorno sprovedu preporuke na čekanju *ad hoc* Komisije za praćenje istraga napada na novinare, posebno u vezi sa važnim starim slučajevima. RTCG, nacionalni javni emiter, nastavio je da proizvodi politički uravnotežen sadržaj, uključujući i tokom izbornih perioda. Potrebni su dalji kontinuirani napori kako bi se ispunili najviši standardi medijskog integriteta i odgovornosti, suzbijanje dezinformacija i ograničavanje efekata onlajn uznemiravanja i govora mržnje. Medijsko okruženje ostaje politički visoko polarizovano, s neujednačenom primjenom novinarskog etičkog kodeksa i profesionalnih standarda. Potrebno je uspostaviti vjerodostojne i efikasne mehanizme samoregulacije kako bi se jačao medijski integritet i profesionalizam.”

Iako je prigovor **odbijen**, skreće se pažnja uredništvu, bez namjere miješanja u njihovu uređivačku politiku, da se informacije koje se odnose na RTCG pažljivo prenose, a sve u cilju poštovanja kredibiliteta i ugleda Javnog servisa.

Zapisnik broj 12/2023 – odbijen

Prigovor od 10. 11. 2023. koji je dostavio **Centar za građansko obrazovanje**, na tekstove objavljenim na Portalu RTCG 7. i 8. novembra, 2023. godine. Prigovor se odnosio na to da u tekstu autora M.V. "Crna Gora tek treba da dokaže da su svi jednaki pred zakonom" ni u jednom dijelu se ne konstatuje dio izvještaja Evropske komisije, koji potvrđuje da RTCG nije ispoštovao pravosnažnu sudsku presudu kada je riječ o izboru generalnog direktora RTCG, a da to nije učinjeno ni kroz poseban tekst na portalu koji se tiče direktno RTCG-a "RTCG nastavio da proizvodi uravnotežen sadržaj" autora Ivana Mijanovića koji je objavljen 7. novembra. RTCG bi morao biti zaštitnik javnog interesa i glas svih građana/ki Crne Gore, a naročito kada mora izvjestiti i o neprijatnim konstatacijama na njegov rad, a koje dolaze iz važnih institucija poput Evropske komisije. Ovo je važno istaći zbog činjenice jer je RTCG godinama u fokusu domaćih i međunarodnih izvještaja. Selektivnim i proizvoljnim prikazivanjem informacija iz međunarodnih izvještaja koje se odnose na RTCG narušava se princip transparentnosti i dovodi u pitanje svoju vjerodostojnost.

Urednik portala je odgovorio da je Portal RTCG profesionalno i istinito izvijestio s više događaja (predstavljanje izvještaja u EP i predstavljanje izvještaja u Evropskoj kući u Podgorici) na kojima je i predstavljen izvještaj EK. Takođe, isto se odnosi i na prikaz izvještaja u objavljenim tekstovima, u kojima su istaknuti svi značajni elementi koji se navode u Izvještaju, a koje su prezentovali evropski zvaničnici. Ni na događaju u EP, ni u Podgorici niko nije ni jednom rječju spomenuo dio izvještaja koji se navodio u prigovoru.

U zaključku je citiran Ključni nalaz Izvještaja o Crnoj Gori i to dio koji se odnosi na medijsko okruženje u kojem se *ne nalazi* dio izvještaja koji se pominje u prilogu, kao i da uredništvo zbog očuvanja kredibiliteta i ugleda RTCG treba da vodi računa o načinu izvještavanja o temama koje se tiču Javnog servisa.

Zapisnik broj 13/2023 – odbijen

Prigovor **Centra za građansko obrazovanje** od 10. 11. 2023. na Dnevnik 2 i objave na Portalu RTCG, od 18. 11. 2023. godine.

U prigovoru se navodi da se u tekstu autora I.M. "Rezolucija EP: Nedostatak dijaloga odložio napredak ka EU" ni u jednoj rečenici ne prenosi važan dio Rezolucije Evropskog parlamenta, a koji se odnosi na medij u kojem autor radi - Javni servis

RTCG. Naime, u Rezoluciji se jasno "izražava zabrinutost zbog izbora generalnog direktora RTCG-a, u suprotnosti s pravosnažnom sudskom presudom." To je potpuno ignorisano u tekstu na portalu RTCG. Istog dana, u okviru Dnevnika 2 emitovan je prilog dopisnika RTCG-a iz Brisela koji nije ni u jednoj rečenici emitovao ni citirao, niti parafrazirao kritiku Evropskog parlamenta u odnosu na RTCG, a koja se tiče izbora generalnog direktora. To je potpuno ignorisano u centralnoj informativnoj emisiji RTCG-a.

Uredništvo je u odgovorilo da je odlaganje popisa u Crnoj Gori bio ključna tema sjednice u Strazburu i da je Javni servis, kao i svi ostali elektronski i pisani mediji, informisao o tome, kao i da niko nije objavio detalje izvještaja o kojima se govori u prigovoru, već je informacija potekla sa društvene mreže X (Twitter), a ne sa zvaničnih adresa u Briselu.

Teme koje se tiču rada RTCG uvijek interesantne za javnost, ipak, stvar je procjene uredništva što će se i na koji način emitovati u informativnim emisijama, što je svakako u skladu sa Pravilnikom o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, posebno imajući u vidu da je informacija koja se pominje u prigovoru tog dana objavljena kao stav gospodina Tonina Picule na Twitter-u, odnosno društvenoj mreži X, a ne kao zvanični zaključak Evropskog parlamenta.

Centar za građansko obrazovanje je zbog kašnjenja odgovora ombudsmana, a odnosi se na zapisnike 11, 12 i 13, na portalima objavio saopštenje u kojem navode da nijesam odgovorila na prigovore u predviđenom roku.

Kasnila sam sa odgovorom zbog čekanja odgovora urednika Portala RTCG, koji nije na vrijeme odgovorio na mejl sa prigovorom CGO. Odgovor sam primila tek nakon 13 dana, umjesto pravilnikom definisanih pet. Sa time je upoznat predsjednik Savjeta RTCG. Podsjećam da u skladu sa Pravilnikom o radu Ombudsmana RTCG, ne mogu da pošaljem odgovor dok se sa zaključcima ne upoznaju članovi Savjeta na sjednici tog tijela.

Zapisnik broj 14/2023 - odbijen

Prigovor od 10. 11. 2023. koji je dostavio **Media Centar**, na Dnevnik 2, emitovan 8. novembra, 2023. godine.

U prigovoru stoji da je u Dnevniku 2, emitovanom 8.11.2023, došlo je do kršenja profesionalnih principa i standarda RTCG neobjavlivanjem informacija o Izvještaju o Crnoj Gori kojeg je 8. novembra 2023. objavila Evropska komisija a koji sadrži informacije u vezi sa ponovnim izborom generalnog direktora RTCG nakon donošenja pravosnažne presude Višeg suda, kao i da je javni medijski servis sakrio je

od javnosti informaciju iz Izvještaja EK u kojem se na strani 44-45 saopštavaju detalji vezani za pomenuti reizbor i sudski procesi.. “Ovaj sporni prilog je nastavak skrivanja informacija u vezi sa stavovima institucija EU, među koje spada i nedavno sakriveni dio rezolucije Evropskog parlamenta u kojem je iskazana zabrinutost zbog ignorisanja pravosnažne sudske presude u vezi sa nezakonitim imenovanjem generalnog direktora RTCG.”

Uredništvo Dnevnika je u odgovoru istaklo da je RTCG profesionalno i istinito izvijestio s dva događaja (predstavljanje izvještaja u EP i predstavljanje izvještaja u Evropskoj kući u Podgorici) na kojima je predstavljen izvještaj EK, a u emitovanom prilogu istaknuti su svi značajni elementi koji se navode u Izvještaju, a koje su prezentovali evropski zvaničnici. Ni na događaju u EP, ni u Podgorici niko nije ni jednom rječju spomenuo dio izvještaja koji se navodi u prigovoru. O tome da Javni servis ništa nije sakrio govori u prilog i činjenica da se ni u centralnim informativnim emisijama drugih televizija nije moglo čuti bilo šta na šta se ukazuje u prigovoru niti su tog dana evropski zvaničnici spomenjali RTCG u bilo kom kontekstu. Kao potvrdu ove tvrdnje dostavili su i transkripte priloga nekoliko informativnih emisija.

Napominjem da se u Ključnim nalazima izvještaja o Crnoj Gori za 2023. ([Ključni nalazi Izvještaja o Crnoj Gori za 2023. godinu | EEAS \(europa.eu\)](#)), objavljenim 8. 11. 2023. godine, u dijelu koji se odnosi na medijsko okruženje ne navodi dio koji se pominje u prigovoru.

Prigovor je **odbijen**, ali je uredništvu skrenuta pažnja, bez namjere miješanja u njihovu uređivačku politiku, da se informacije koje se odnose na RTCG pažljivo prenose, a sve u cilju poštovanja kredibiliteta i ugleda Javnog servisa.

Zapisnik broj 15/2023 - usvojen

Media Centar je 2. 12. 2023. uputio prigovor na Dnevnik 2, emitovan 1. decembra, 2023. godine.

U prigovoru piše: “Izvještavajući o prigovorima Media centra na rad ombudsmanke RTCG i njenoj reakciji na te prigovore, TVCG je ponovo sakrila za javnost važne informacije i favorizovala vlastito gledište o kontraverznom pitanju, čime je, prema mišljenju Media centra, prekršeno više standarda propisanih Pravilnikom o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG.

Prekršen je standard “tačnost”, jer prenesena poruka Media centra ne “reflektuje tačne činjenice” i može “navoditi na pogrešan zaključak”. Takođe je prekršen standard “objektivnost”, jer “činjenice i stavovi” nijesu “predstavljani ravnopravno”. Ovaj standard podrazumijeva da “objektivnost u informativnim programima ne obezbjeđuje se samo ravnotežom suprotstavljenih stavova, već i kompletnim predstavljanjem okolnosti koje su dovele do tih stavova”, što je u konkretnom slučaju izostalo.”

Uredništvo dnevnika u svom odgovoru saopštava da je prenešenom reagovanju upravo je istaknuto navodno saučesništvo ombudsmanke u, kako se kaže u tekstu, skrivanju informacija od javnosti, što je i suština teksta koji je objavljen u spomenutom članku. Dodaju da nijesu ulazili ni u detalje reagovanja obudsmanke kao što nijesu davali detalje iz teksta NVO Media centar, ali su prenijeli suštinu stavova i jedne i druge strane čime su gledaoci dobili sve informacije potrebne za donošenje svog mišljenja.

U zaključku je pisalo: "Uredništvo Dnevnika 2 bilo je u obavezi da prije reagovanja Ombudsmanke RTCG, objavi saopštenje Media centra, koje su tokom dana prenijeli svi portali. Njegovim neobjavljivanjem prekršeno je više profesionalnih standarda (tačnost, objektivnost, provjeravanje činjenica i kredibilitet) Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, posebno imajući u vidu činjenicu da je u saopštenju Media centra pomenut Ombudsman Javnog servisa, zadužen za kontrolu poštovanja regulative koju su novinari obavezni da poštuju i primjenjuju."

Zapisnik broj 16/2023 - odbijen

Prigovor je 5. 12. 2023. dostavio **Filip Mišurović** za emisiju Okvir, koja je emitovana 1. decembra, 2023. godine.

U prilogu stoji da je voditelj emisije "Okvir" tokom razgovora sa svojim sagovornicima uputio neprimjeren komentar seksističke sadržine koji ne dolikuje nivou profesionalnih standarda kakvi se očekuju na programima Javnog servisa, a pogotovo u emisiji koja se emituje u prime-time terminu. Mišljenja je da je pošalica (sporni momenat desio se u 1:30:14) neprihvatljiva i da grubo vrijeđa kompletan auditorijum

Urednik emisije je odgovorio da je prigovor bez ikakvog osnova, i da je kao voditelj emisije bio dužan da gledaocima pojasni nejasno formulisane odgovore i izjave. "Naime, znamo svi da avion polijeće i slijeće, a ne diže se, kako je to u emisiji kazao gopsodin Đurišić, samo sam dodao da gđin Đurišić misli na avion a ne na primjer na dizanje kredita, ili ne daj bože aerodroma u vazduh o čemu smo takođe razgovarali u emisiji."

Urednik emisije proslijedio je i mejl koji mu je uputio Alen Šćurić, glavni urednik i analitičar portala Zamaaero, najvećeg regionalnog portala koji pokriva zrakoplovstvo sa 11,7 milijona posjeta godišnje i preko 140.000 komentara, i godišnje napisanih preko 3500 članak i analiza iz zrakoplovstva.

Prigovor je **odbijen**, jer prihvaćeno objašnjenje urednika emisije, Zorana Lekovića. I pored toga, smatram da nije poželjno ostavljati prostor za dvostruka tumačenja nejasno formulisanih izjava, niti raspravljati se sa potpisnicima prigovora, s obzirom na to da je naš rad podložan kritici.

Što se ostalih aktivnosti tiče, prisustvovala sam u novembru dvodnevnoj Tajex radionici *Izazovi i izmjene postojećih mehanizama u cilju sankcionisanja širenja dezinformacija*, koju je organizovalo Ministarstvo kulture i medija. Takođe sam prisustvovala konferenciji *Dijalogom protiv seksizma, diskriminacije i govora mržnje* na poziv SOS Podgorica i UNDP. Učestvovala sam na panel diskusiji o samoregulaciji u medijima.

Gospođa Radka Betcheva i Direktorat za medije su napravili konekciju sa Ombudsmankom Javnog servisa Litvanije, gospođom Andom Rožukalne, koja me obavijestila da će me pozvati da prisustvujem konferenciji o etici u medijima.

S obzirom na to da su pojedini članovi Savjeta u više navrata tražili od mene kao Ombudsmanke da predložim konkretne mjere kojima bi se opomenuli novinari na čiji rad stižu prigovori, napominjem da skladu sa Pravilnikom o radu Ombudsmana RTCG, u članu 3 piše: "Nakon što se Savjet upozna sa izvještajima i preporukama Ombudsmana, eventualno naloži određene mjere menadžmentu RTCG, izvještaji, preporuke i moguće mjere Savjeta se objavljuju na sajtu RTCG."

Ombudsmanka

Danijela Popović

